

Henryk Sienkiewicz

05. 05. 1846 - 15. 11. 1916

Życiorys

Henryk Sienkiewicz, pseud. Litwos - pisarz i publicysta, jeden z najpoczytniejszych pisarzy polskich w skali światowej. W latach 1869-72 był publicystą "Przeglądu Tygodniowego", od 1872 r. współredaktorem "Niwy", w latach 1882-87 redaktorem "Słowa". Występował przeciw antypolskiej polityce rządu niemieckiego (był inicjatorem i wydawcą międzynarodowej ankiety "Prusse et Pologne" 1909). Po wybuchu I wojny światowej działał w Szwajcarii jako prezes Szwajcarskiego Komitetu Generalnego Pomocy Ofiarom Wojny w Polsce. Był współzałożycielem Kasy im. Mianowskiego, w latach 1899-1900 prezesem Kasy Literackiej Warszawskiej. Odbił m.in. podróże do USA 1876-78 ("Listy z podróży do Ameryki" 1878) i do Zanzibaru w latach 1890-91 ("Listy z Afryki" 1892). W roku 1900 został uczczony jubileuszem 30-lecia twórczości (w darze od narodu otrzymał majątek Oblęgorek pod Kielcami). W 1905 r. otrzymał Nagrodę Nobla za powieść "Quo vadis". **Twórczość**

1. Nowelistyka: We wczesnej twórczości głównie nowelista, twórca najbardziej wyrazistych w literaturze epoki obrazów niedoli chłopca - osaczonego przez działających ręką w rękę dwór, plebanów i urzędników carskich ("Szkice węglem" 1880), zmuszonego do walki za cudzą sprawę ("Bartek Zwycięzca" 1882), ginącego na obczyźnie w poszukiwaniu chleba ("Za chlebem" 1880). Uwagę swoją Sienkiewicz poświęcił także problemom dziecka marnującego talenty z braku warunków i możliwości edukacji ("Janko Muzykant" 1880), uciskanego przez zaborczą szkołę ("Z pamiętnika poznańskiego nauczyciela" 1879). Osobną grupę stanowią nowele amerykańskie, piętnujące zagładę Indian ("Sachem" 1889), obrazujące niedolę wygnańców i patriotyczną nostalgię ("Latarnik" 1882).

2. Powieści historyczne: Zyskał sławę jednego z największych twórców prozy polskiej i światowej jako autor powieści historycznych pisanych "ku pokrzepieniu serc". W cyklu zwanym "Trylogią" ("Ogniem i mieczem", t. 1-3 1884, "Potop", t. 1-6 1886 - film J. Hoffmana 1974, "Pan Wołodyjowski", t. 1-3 1887-88 - film J. Hoffmana 1969) zawarł niezwykle barwny i sugestywny, choć wyidealizowany i jednostronny, obraz życia i wydarzeń dziejowych w Polsce XVII w. (w dobie wojen kozackich, najazdu szwedzkiego, wojny z Turcją - 1648-72). W powieści "Krzyżacy" (t. 1-4 1900, film A. Forda 1960) dał wspaniałą wizję zmagania rycerskiej Polski z zakonem krzyżackim aż do zwycięstwa w bitwie pod Grunwaldem; w powieści z czasów Nerona "Quo vadis" (t. 1-3 1896) ukazał duchowy tryumf chrześcijaństwa nad przemocą imperium rzymskiego. **3. Późna twórczość Sienkiewicza:** Z powieści Sienkiewicza o tematyce współczesnej ("Rodzina Połanieckich", t. 1-3 1895, pamflet na rewolucję 1905 "Wirry", t. 1-2 1910) żywotność zachował portret arystokraty dekadenta w "Bez dogmatu" (t. 1-3 1891); ponadto powieści historyczne "Na polu chwały" (1906) i "Legiony" (1918, nie ukończona), popularna powieść dla młodzieży "W pustyni i w puszczy" (1911, film W. ?lesickiego 1973), opowiadania, utwory sceniczne ("Zagłoba swatem", wyst. 1900), publicystyka. Lektura dodatkowa: - J. Krzyżanowski, "Twórczość Henryka Sienkiewicza" - praca zbiorowa, "Henryk Sienkiewicz. Twórczość i recepcja światowa"